

Brommen in de Koninklijke Landmacht?

F. Brouwer

Majoor der Jagers

Aangezien de bovenstaande titel op twee manieren kan worden uitgelegd, wil ik de collega's van de Militair Juridische Dienst aanraden niet verder dan tot hier te lezen... Bedoeld wordt „rijden op een bromfiets”.

☆☆☆

Het doel van dit artikel is een idee te ontwikkelen om:

- met een aangepaste eigen wijze van optreden een potentiële tegenstander, rekening houdend met de te verwachten weers- en terreinomstandigheden, te bevechten;
- daarbij het karakter van de Nederlandse soldaat zo veel mogelijk uitbuitend;
- een eenheid te formeren, die aansluit bij de huidige en de te verwachten leefgewoonten en die relatief goedkoop is;
- tegemoet te komen aan de stoerheidsdrang van de jeugd, die mede nodig is voor een grote gevechtsbereidheid.

De man die het gevecht zal moeten voeren, moet daaraan kunnen beginnen met een maximum aan opgespaarde energie. Van oudsher is er daarom naar gestreefd, hem naar — en zo mogelijk ook op — het gevechtveld te verplaatsen zonder dat hem dat zelf inspanning behoeft te kosten. De oplossing daarvoor kan worden gevonden in collectief of individueel vervoer. In nevenstaand artikel wordt op bijzondere gronden gepleit voor individueel transport. Hoewel de redactie de overwegingen niet ten volle kan delen en het betoog op enkele punten met de officiële doctrine in strijd acht, heeft zij onder vermelding van vorenstaande reserve toch tot publikatie willen overgaan, in de verwachting dat deze, in eerste aanleg stellig niet van originaliteit ontholte, eigentijdse benadering een interessante discussie op gang zal kunnen brengen. HR

De beperkingen van het huidige verdedigingssysteem

In ons met modern materieel uitgeruste leger is de individuele man sterk afhankelijk van de mogelijkheden en beperkingen van de wapens waarmee hij omgaat. Dat betekent, dat hij in het gevecht zoveel moed, strijdlust en gevechtsbereidheid kan waarmaken als zijn voertuig, verbindingsmiddel en wapen hem toestaan. Hieruit volgt als causaliteit, dat hij afhankelijk is van de beweeglijkheid, de terreinvaardigheid en het incasseringsvermogen van het voertuig waarin hij gezeten is, maar tevens dat de ruimte, waarin hij kan optreden, afhankelijk is van het bereik van het verbindingsmiddel waarover hij beschikt.

De belangrijkste factor wordt echter gevormd door de beperkte mogelijkheden, die de hem ten dienste staande wapenen hem bieden, want met een FAL kan immers geen tank buiten gevecht worden gesteld, met een tlv 84 mm kan geen pantservoertuig op 2000 m afstand met succes worden bestreden.

Toch is in ieder infanterievoertuig een aantal individuen gezeten, die helaas in het overgrote deel van de gevechtssituatie tot een betrekkelijke werkeloosheid zijn gedoemd: de man leeft als het ware in de kluisters van zijn voertuig.

De bovenstaande beperkingen worden nog aanzienlijk verergerd, indien de eventuele vijand beschikt over (plaatselijk) luchtoverwicht, waardoor de mobiliteit van de voertuigen beperkt blijft tot de gebieden, die zichtdekking bieden tegen waarneming uit de lucht. Juist deze gebieden zijn echter minder geschikt voor het optreden met gepantserde voertuigen.

Uitgaande van het gegeven, dat de essentie van het moderne gevecht in feite een pantserbestrijdingsprobleem is, zal daardoor de rol van de individuele infanterist — voor zover hij niet onmiddellijk hierbij betrokken is — van geringe betekenis zijn. Er wordt dus, naar verhouding, inefficiënt gebruik gemaakt van het potentieel dat

aanwezig is in de som van de individuen die deelnemen aan dat type gevecht. Om tot een beter benutten van de gevechtskracht van de enkele man te kunnen komen, zal deze in staat moeten worden gesteld, in te grijpen in gevechten tussen tank- en/of pantserinfanterie-eenheden, dan wel zo mogelijk door middel van een pre-emptive optreden ervoor te zorgen, dat bij de aanvang van het eigenlijke gevecht de gevechtskrachtverhouding tussen tank- en/of pantserinfanterie-eenheden zo veel mogelijk ten gunste van de eigen troepen is veranderd.

Dit is te meer noodzakelijk, omdat het bij een ongunstige gevechtskrachtverhouding zeker niet denkbeeldig is dat de pantserbestrijding door een te groot vijandelijk overwicht verzadigd zal raken, waardoor het gevecht voor de verdedigende partij verloren zal kunnen gaan.

Wat kunnen wij van een mogelijke vijand verwachten?

Wij kunnen aannemen, dat een eventuele tegenstander geen problemen zal hebben die hem belletten zich snel te verplaatsen. Hij bepaalt waar het zwaartepunt wordt gelegd en waar, wanneer en hoe met krachtige snelle eenheden zo snel en zo ver mogelijk in het operatiegebied wordt doorgedrongen, eventueel gecombineerd met een verticale omvatting ten einde bij verrassing vaste oeververbindingen over de grotere waterhindernissen in handen te krijgen. Daartoe zullen lange colonnes tanks en gepantserde voertuigen relatief ver naar voren worden opgesteld, om de handhaving van het momentum bij een doorbraak te kunnen verzekeren. Daarbij kan worden aangenomen dat de reservebataljons zich op ongeveer 8 km achter de voorste eenheden zullen bevinden; het gebied, waarin wij de reserveregimenten kunnen vinden, ligt op 25 à 30 km achter de voorste eenheden.

Wat stellen wij daartegenover?

Uitgaande van het vorenstaande zullen onder meer tijdens de verdediging, ongeacht het niveau, de tegenmaatregelen moeten worden gericht op:
— het belemmeren van de vijandelijke concentratie van middelen in tijd en ruimte;
— de verdediging tegen luchtlandingseenheden in de diepte van het weerstandsgebied.

Deze tegenmaatregelen kunnen als volgt worden gerealiseerd.

Het belemmeren van de vijandelijke gereedstel-

ling voor een aanval op legerkorps- en divisieniveau zal worden opgedragen aan de beveiligende strijdmacht, de algemene voorposten en, indien (plaatselijk) luchtoverwicht aanwezig is, aan de tactische luchtstrijdkrachten. Op brigadeniveau en lager zullen dat de brigadeverkenningseenheden en de beveiligingsdetachementen zijn. Zodra deze eenheden zijn teruggetrokken binnen het weerstandsgebied zal alleen de artillerie nog beschikbaar zijn voor het afgeven van tegenvoorbereidingsvuren [1].

Voor de verdediging tegen luchtlandingstroepen moet worden gezorgd door de in het gebied aanwezige eenheden. Daarvoor zullen beschikbaar zijn: logistieke, artillerie-, pantsergenie- en verkenningseenheden (deze laatste als regel eerst in een later stadium, zodra zij hun taak voor de voorste rand van het weerstandsgebied hebben beëindigd), en de reserves van bataljon en hoger. Zolang de aanvaller, hoewel hij reeds de gevechtsaanraking met de verdediging tot stand heeft gebracht, nog niet aanvalt is de verdediger nauwelijks tot agressief ingrijpen in staat, mede omdat een vijandelijk zwaartepunt nog niet voldoende bekend is.

Het zal dus aanbeveling verdienen over beweeglijke, lichte eenheden te kunnen beschikken die in deze fase van de strijd agressief kunnen worden ingezet, zodat gebruik wordt gemaakt van de periode waarin de tegenstander kwetsbaar is, en wel als hij zich gereedstelt voor een aanval.

Zoals hiervoor reeds werd aangeduid, zal de verdediging tegen luchtlandingstroepen hoofdzakelijk in handen zijn van daartoe minder geschikte troepen. Bovendien zal de aanvulling op deze, geïmproviseerde, verdediging moeten worden geleverd door troepen wier primaire taak hen aanvankelijk nog elders bezighoudt.

Verwijzende naar artikelen van Oberst iG E. Jetzl [1] en Major H. U. Wein [3] — waarin dieper wordt ingegaan op de verschillende terreintypen, en waarin de auteurs komen tot een onderscheid in „I-Gelände” (infanterieterrein), „P-Gelände” (tankterrein) en „I + P-Gelände” (infanterie- + tankterrein) en aangeven dat een aanzienlijk deel van het terrein ongeschikt is voor het optreden van gepantserde eenheden — kan, mede gezien het voorgaande betoog, worden gesteld dat onze verdedigingsconceptie een lacune vertoont.*

* In dit verband, en mede ter staving van het vorenstaande, wordt eveneens de lezing aanbevolen van met name het tijdschrift *Kampftruppen* (1972)(6), dat geheel in het teken van „die Jägertruppe” staat. Deze eenheden hebben in het Duitse leger taken, die vergelijkbaar zijn met de in dit artikel bedoelde.

Het zou stellig aanbeveling verdienen als het legerkorps over lichte zeer mobiele eenheden zou kunnen beschikken om de geschetste lacune op te vullen.

Het karakter van de Nederlander

Toen in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog de bekende hispanoloog dr. Johan Brouwer bij zijn naspeuringen naar het leven van Philips Willem, de oudste zoon van Willem de Zwijger, toegang kreeg tot de archieven in het klooster El Escorial bij Madrid, vond hij vele geschriften en brieven uit de tijd dat Alva landvoogd was in de Nederlanden.

Uit deze geschriften bleek dat het Spaanse oordeel over de gemiddelde Nederlander niet al te fraai was: eigenwijsheid, eigengereidheid, onge-disciplineerdheid en onmatigheid waren veel gebezigde termen in de beoordelingen van onze voorouders. Een moeilijk hanteerbaar volkje dus. Tevens kwam echter uit deze oude geschriften naar voren dat zij, als de nood aan de man kwam, met taaie volharding weerstand konden bieden en over een groot improvisatietalent beschikten.

Nu, vierhonderd jaar later, mede terugblikkend op het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog, zijn deze karaktertrekken nog steeds in meer of mindere mate terug te vinden in de geestelijke bagage van de gemiddelde Nederlander.

Gebruik maken van deze karaktereigenschappen

Als wij gebruik willen maken van de hierboven opgesomde karaktereigenschappen, zal dat kun-

nen gebeuren in een militaire organisatie waarin de eigenwijsheid en eigengereidheid kunnen worden omgebogen in het geven van gelegenheid tot het ontplooiën van eigen initiatief, ook op het laagste niveau. Dat lijkt mogelijk, bij voorkeur in een eenheid die:

- a. tot de verbeelding van de Nederlandse jongeman spreekt;
- b. is geënt op zijn leefwijze in de burgermaatschappij;
- c. een duidelijke verbinding heeft tussen de taakstellingen in vredes- en oorlogstijd.

Daarbij moet de man in staat zijn, de discipline te accepteren als noodzakelijk voor het functioneren van de eenheid. Zijn taak moet direct te maken hebben met snelheid, verantwoordelijkheid, risico en avontuur. Dat leidt ertoe dat hij door zijn vriendenkring wordt benijd om hetgeen hij als militair voorstelt. Eigen initiatief dient van het begin af aan te worden ingebouwd, waarbij niet moet worden geschroomd lagere commandanten een bepaald mandaat te geven.

Het is daarom gewenst dat de organisatie van zo'n eenheid eenvoudig en overzichtelijk wordt gehouden, terwijl het materieel in principe van lichte, eenvoudige aard moet zijn en zo mogelijk in het verlengde moet liggen van wat de man in de burgermaatschappij gewend is te gebruiken en te onderhouden. Als zijn vervoermiddel kan men zich daarom nauwelijks iets beters voorstellen dan de *bromfiets*.

Lange-afstandstanknabijbestrijding (LAT)

Deze nogal lang uitgevallen benaming bedoelt tot

uitdrukking te brengen dat het hier gaat om *specialisten in de tanknabijbestrijding* — een activiteit, die de hedendaagse jeugd blijkens de ervaringen in Hongarije en Tsjecho-Slowakije bijzonder pakt — die opereren over grote afstanden, zo mogelijk in vijandelijk gebied. Voor dergelijke specialisten is het van groot belang dat zij tot aan het moment van hun daadwerkelijke inzet een minimum aan energie verliezen. Op het punt van de energiebesparende wijze van individueel vervoer dringt zich daarbij uiteraard de herinnering op aan de eertijdse, door velen als typisch Nederlands beschouwde wielrijdersregimenten.

(Overigens hadden tijdens en na de Eerste Wereldoorlog vele mogelijkheden de beschikking over vaak aanzienlijke aantallen bataljons of afdelingen wielrijders; zelfs Noorwegen bezat 5 compagnieën wielrijders [7].)

Een LAT-korps op moderne leest zou, qua traditie, ook in ons leger zeer zeker niet misplaatst zijn.

Kenmerken van LAT-eenheden

- a. agressiviteit;
- b. licht en beweeglijk optreden;
- c. terreinvaardigheid;
- d. gemakkelijk te maskeren.

Dergelijke eenheden komen optimaal tot hun recht, als zij in een relatief uitgestrekt gebied kunnen optreden, omdat daarin het verrassingselement het beste kan worden uitgebuit.

Taken

Aan een LAT-eenheid kunnen onder meer de volgende taken worden toebedeeld.

- a. Verzamelen van gevechtseinlichtingen ten einde vijandelijke zwaartepunten vroegtijdig te onderkennen.
- b. Verrassende antitankovervallen op vijandelijke colonnes in de diepte.
- c. Optreden tegen luchtlandingseenheden.
- d. Verlenen van steun aan de Koninklijke Marechaussee, bv. voor het bezetten van opvanglijnen.
- e. Begidsing en verkeersregeling.
- f. Beveiligingen van doorlaatposten.

Wijze van optreden

Zonder in details te treden kan men zich het optreden van LAT-eenheden globaal als volgt voorstellen.

- Zoveel mogelijk gebruik maken van dekking, maskering en camouflage.
- Snel en beweeglijk optreden langs kleine wegen en paden.
- Altijd het verrassingselement hanteren, waarbij het „kick and rush”-systeem op de voorgrond staat.
- Centrale leiding en gedecentraliseerde uitvoering met een grote mate van verantwoordelijkheid voor de lagere commandanten.
- Goede coördinatie met artillerie, mortieren en tactische luchtmacht.
- Op grote schaal gebruik maken van een systeem van „stay behinds”, waarbij een grondige voorbereiding v.w.b. gedetailleerde terreinverkenning, dumping op kleine schaal van munitie, contactadressen, schuilplaatsen en telefoonverbindingen nodig is [4].

Organisatie, bewapening en uitrusting

Een mogelijke organisatie van een LAT-bataljon

LAT-Peloton

FUNCTIE	RANG	PERSOONLIJKE BEWAPENING	MUNITIE (o.a.)	UITRUSTING (o.a.)	VERVOER- MIDDEL
<i>Pelotonscommandogroep</i>					
pc	lnt	uzi	1 × mijn AT-26	rdtsl type A 2 × law	bromfiets
ps	sgt	fal	1 × mijn AT-26	2 × law	bromfiets
rtfn	sld	uzi	1 × mijn AT-26	rdtsl type B	bromfiets
rtfn/ord	sld	uzi	1 × mijn AT-26	rdtsl type A (TS10)	bromfiets
slsch	sld 1	fal + richtkijker	1 × mijn AT-26	2 × law	bromfiets
slsch	sld	fal + richtkijker	1 × mijn AT-26	2 × law	bromfiets
gwwzg	sld	ptl	—	gwwzg uitr	bromfiets
<i>Pelotonsverkenningsgroep</i>					
gpc	kpl	fal + richtkijker	1 × mijn AT-26	irovi TS-10	bromfiets
verk	sld 1	fal + richtkijker	1 × mijn AT-26	2 × law	bromfiets
verk	sld	fal + richtkijker	1 × mijn AT-26	irovi 2 × law	bromfiets
<i>Pelotonspionier- + onderhoudsgroep</i>					
gpc tevens rijwielmonteur	kpl	fal	5 × mijn AT-26	kleine pionier- uitr + reservedelen	bromfiets + ahw
pionier tevens rijwielmonteur	sld 1	fal	5 × mijn AT-26	kleine pionier- uitr + reservedelen	bromfiets + ahw
pionier tevens rijwielmonteur	sld	fal	5 × mijn AT-26	kleine pionier- uitr + reservedelen	bromfiets + ahw
<i>3 × LAT-groep</i>					
gpc	sgt	uzi	1 × mijn AT-26	rdtsl type A 2 × law	bromfiets
plv gpc	kpl	fal	250 mag patr	2 × law	bromfiets
mag sch	sld 1	ptl	100 mag patr	mag	bromfiets
mag hlp	sld	fal	250 mag patr	2 × law	bromfiets
sch tlv 84nr1	kpl	ptl	2 × tlv granaat	tlv 84 mm	bromfiets
hlp tlv 84nr1	sld 1	uzi	6 × tlv granaat	2 × law	bromfiets + ahw
sch tlv 84nr2	kpl	ptl	2 × tlv granaat	tlv 84 mm	bromfiets
hlp tlv 84nr2	sld 1	uzi	6 × tlv granaat	2 × law	bromfiets + ahw

Toelichting bij de tabel

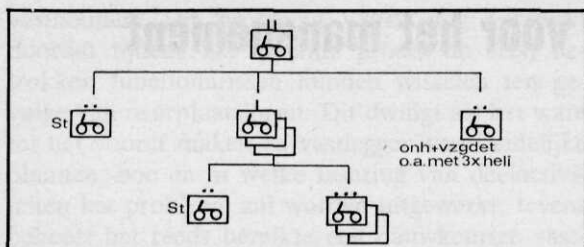
- Kleine pionieruitrusting zal hoofdzakelijk bestaan uit springstoffen, mogelijk aangevuld met valstrikken.
- De onderhoudsuitrusting zal hoofdzakelijk bestaan uit een klein reservedelenpakket.
- Bij iedere bromfiets is een kleine gereedschapstas aanwezig.
- Rdtsl type A heeft een zendbereik (8 km).
- Rdtsl type B heeft een zendbereik van ca. 30 km
- Ter oriëntatie enkele gewichten van uitrusting, bewapening en munitie

Slaapzakuitrusting cpl 5,00 kg
Gevechtsuitrusting 1e-lijns bestaande uit: koppel, draag-

riemen, gevulde veldfles, pioniersschop, gasmasker, bajonet en koppelpassanten, te zamen 5,00 kg
Uzi 3,40 kg
Law 2,12 kg
Tlv 84 mm 15,30 kg
Mijn AT-26 9,00 kg
Granaat voor tlv 84 mm 2,50 kg
Gevechtsrantsoen individueel 1,60 kg
Extra jerrycan benzine à 5 l 5,00 kg

Het gewicht, dat dient te worden meegevoerd, bedraagt, om de gedachten te bepalen:

- voor een helper tlv 84 mm 40 kg;
- voor een groepscommandant pionier- en onderhoudsgroep 80 kg.

zou eruit kunnen zien als weergegeven in de schets. Hierbij dient te worden aangetekend, dat het benodigde materiaal voor het onderhouds- en verzorgingsdetachement (ook bij de vooroorlogse wielrijderscompagnieën was rekening gehouden met een dergelijk detachement) nadere bestudering vereist. Ook aantal en soort van de hiervoor nodige voertuigen zullen nader moeten worden bepaald.

De normale gevechtseenheid is het peloton, omdat dat voldoende vuurkracht in zich bergt (zie de hierbij afgedrukte organisatietabel) om een opmarsweg gedurende langere tijd grondig te kunnen blokkeren, en tevens klein genoeg is om maximaal gebruik te kunnen maken van de dekingsmogelijkheden van ieder terreintype.

Op grond van lessen, getrokken uit een bestudering van de organisatie van de vooroorlogse wielrijderseenheden [7], [8] en van de pelotons van de Duitse Gebirgsjäger en Jägertruppe, zou als mogelijke samenstelling van een LAT-peloton een opzet kunnen worden voorgesteld zoals vermeld in de organisatietabel.

De bromfiets

De Nederlandse industrie beschikt over voldoende mogelijkheden. De hier te lande geproduceerde zwaardere bromfiets zou reeds aanstonds bruikbaar kunnen zijn. Hier volgen enkele technische gegevens.

- Draagvermogen ca. 175 kg.
- Geluidsniveau ca. 74 dB, hetgeen neerkomt op „nauwelijks hoorbaar op 200 m afstand”.
- Brandstofverbruik ca. 1 l/40 km.
- Maximumsnelheid ca. 80 km/h.
- Bodemvrijheid 15 - 20 cm.

Literatuur

1. E. Jetzl — *Truppendienst* 6(1967)(4/5)289.
2. J. A. A. van Doorn — *Legerkoerier* 22(1972)(4)8.
3. H. U. Wein — *Wehrausbildung in Wort und Bild* (1969)(1)40.
4. *Theorieles D-8 „Guerrilla”*. Kernpuntstencil OCL.
5. H. Th. J. F. Felix en J. G. Roos — *Mil. Spect.* 137 (1968)(10)467.

— Kostprijs variërend van f 700 tot f 1200 en ca. f 150 voor een reservedelenpakket.

— Leveringstijd 3 à 4 maanden als van een lichtelijk gemodificeerd bestaand type wordt uitgegaan, resp. ca. 1½ jaar voor een nieuw te ontwikkelen model.

— Aanhangwagentje: technisch zeer goed mogelijk; zijspan is sterk af te raden.

Ten einde de uitrusting, bewapening, munitie en klasse-1-verzorging mee te voeren zouden voorzieningen aan de bromfiets moeten worden aangebracht in de vorm van klemmen, kokers, tassen, haken en beugels.

Bij 37 bromfietsen per peloton zouden ongeveer 120 bromfietsen per compagnie en ongeveer 375 bromfietsen per bataljon nodig zijn.

Conclusie

Hoewel, alvorens tot realisatie te komen, nog veel research op technisch en tactisch gebied nodig zal zijn, lijkt de in dit artikel ontwikkelde idee om te komen tot een nieuw, agressief en vooral betaalbaar element in de Koninklijke Landmacht vele voordelen te bieden.

Nieuw is deze idee in zoverre niet, dat het vooroorlogse regiment wielrijders eigenlijk een gedeeltelijk vergelijkbare taak had. Behalve het grote voordeel van een pre-emptive optreden tijdens de verdediging zijn dergelijke eenheden in staat een belangrijke rol te spelen bij een eventuele, niet voorziene, plotselinge vijandelijke bedreiging.

Zij kunnen snel ter plaatse zijn, sneller dan pantserinfanterie- of tankeenheden, omdat zij van meet af aan in kleine groeperingen verplaatsen, een hoge gemiddelde snelheid kunnen aanhouden en minimale last ondervinden van verkeersopstoppen. Zij behoeven relatief weinig logistieke ondersteuning.

De mogelijkheid, LAT-eenheden een veelheid van opdrachten te geven, waarbij beweeglijkheid, snel en verrassend optreden worden vereist, biedt alleszins aantrekkelijke perspectieven voor de KL; een nadere studie verdient daarom zeer zeker aanbeveling.

6. J. C. M. Knol en W. J. M. van der Horst — *Mil. Spect.* 141(1972)(4)154.
7. A. Dudok van Heel — *Wielrijdersafdelingen en haar gebruik*. Van Cleef, Den Haag (1912).
8. F. G. B. de Wijs — *Samenstelling en uitrusting van een Nederlandsche compagnie (eskadron) wielrijders*. H. P. de Swart en Zoon, Den Haag (1923).